

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย :
กรณีศึกษาบทเพลง ศรัทธาหรือสัตว์ทา ของวง Dezember
The Sound of Conflict Reflected through Thai Metal Music :
A Case Study of Faith or Fake Song
of Dezember Music Group

ฉลองชัย โฉมทอง*

Chalongchai Chomthong

บทคัดย่อ

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง ศรัทธาหรือสัตว์ทา ของวง Dezember เป็นผลงานเพลงที่ได้หยิบยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย โดยนำเสนอเนื้อหาของตัวบทเพลงที่สะท้อนสภาพการณ์ ความขัดแย้งได้อย่างครอบคลุมและตรงไปตรงมา ซึ่งได้ตีแผ่เชิงวิจารณ์เสียดสีถึงเรื่องราว ความไม่ลงรอยทางศาสนา ในกรณีพิพาทลัทธิพระธรรมกายที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในกระแส สังคมไทยมายาวนาน ผนวกกับการแสดงออกทางดนตรีที่มีท่วงทำนองอันหนักหน่วง ดุดัน และรุนแรง อันเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีเมทัลที่มีส่วนสนับสนุนและขับเคลื่อนให้ระดับ ของความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น

ในบทความชิ้นนี้ ได้นำเสนอและวิเคราะห์เนื้อหาของบทเพลง “ศรัทธาหรือ สัตว์ทา” รวมถึงภาพลักษณ์ของดนตรีเมทัล โดยยึดหลักกรอบแนวคิดเรื่อง “ดนตรี กับความขัดแย้ง” พบว่า มีส่วนที่สัมพันธ์กับความขัดแย้ง ได้แก่ 1) โครงสร้างของดนตรี

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เมทัล 2) เนื้อหาของดนตรีเมทัล 3) การแสดงของดนตรีเมทัล และ 4) สิ่งแวดล้อมทางดนตรีเมทัล ทั้งนี้ทั้งนั้น บทบาทของดนตรีเมทัลไม่ได้เสนอแค่ภาพความรุนแรง ป่าเถื่อนหรืออคติต่อสังคมเท่านั้น หากแต่ดนตรีประเภทนี้กำลังพยายามที่จะเป็นเสียงหนึ่งเพื่อเรียกร้องให้สังคมหันมาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้คลี่คลายและหมดสิ้นไปก็เป็นได้

คำสำคัญ ดนตรีกับความขัดแย้ง ดนตรีเมทัลไทย เพลงศรัทธาหรือสัตว์ท้าว วง Dezember

Abstract

The sound of conflict reflected through Thai Metal Music: A case study of Faith or Fake Song of Dezember music group was the music that highlighted problems in Thailand. The content of the songs reflected straight forward the whole circumstance conflicts which unfold the issues as satiric criticism of religious incompatibilities. The ideological dispute on Phra Dhammakaya has been criticized in the Thai society for a long time. With the musical expression by heavy, aggressive, and violent melodies, the unique Metal Band had supported and driven the level of conflict to increase.

This article presents the analysis of the content in the song of "Faith or Fake", including the image of Metal Music based on the conceptual framework of "Music and Conflict". The analysis revealed that there are four sections in relation to the conflict. Those sections are 1) the structure of the metal music; 2) the content of the metal music; 3) musical performances of the metal music; and 4) The environment of the metal music. In any case, the role of Metal Music does not only offer a graphic violence, barbaric or prejudice toward the society, but this kind of music is trying to be one voice to demand social disputes turn to unravel and put an end to it.

Keywords: Music and Conflict, Thai Metal Music, Faith or Fake, Dezember Music Group

ความนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในสังคมพลวัต ดนตรีเป็นมากกว่าสิ่งที่นำมาซึ่งความสุนทรีย์ของมนุษย์ทุกคนชั้น ในทางหนึ่ง ดนตรีถือเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างสรรค์และพัฒนาขึ้นอันเป็นผลงานที่ประกอบไปด้วยศาสตร์และศิลป์ที่ทรงคุณค่า พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมและเสริมสร้างให้มนุษย์เกิดสุนทรีย์ในการดำรงชีวิต แต่อีกทางหนึ่งนั้น ดนตรีถูกนำไปใช้ประกอบเพื่อสนับสนุนเชิงธุรกิจการค้าต่าง ๆ ที่จะเห็นได้จากสื่อโฆษณาในรูปแบบภาพและเสียงครบวงจร ยิ่งไปกว่านั้น ดนตรียังเป็นสื่อที่ส่งสะท้อนปรากฏการณ์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจากอดีตถึงปัจจุบันได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้ ดนตรีได้ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนในการกระตุ้นหนุนเสริมหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งตั้งแต่ระดับจุลภาคไปสู่ระดับมหภาคของสังคม

แนวเพลงประเภทหนึ่งที่ถูกรายล้อมไปด้วยแนวดนตรีในกระแสมวลชนอันหลากหลายมากมาย ซึ่งแสดงออกถึงสภาพการณ์ของความขัดแย้งได้อย่างถึงรากถึงโคนนั้น ควรที่จะต้องกล่าวถึงแนว “ดนตรีเมทัล” (Metal Music) ด้วยลักษณะเฉพาะของเสียง (Sound) และโครงสร้างทางดนตรี (Musical form) สมทบกับการร้อยเรียงทางภาษา อีกทั้งวิธีการถ่ายทอดบทเพลง จึงทำให้แนวดนตรีประเภทนี้สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางและช่วยสนับสนุน หรืออาจเป็นเชื้อชวนเพื่อเพิ่มระดับให้กับความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ

ดนตรีเมทัลเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มเฉพาะ ซึ่งอาจถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมชายขอบ ทั้งที่จริงแล้ว เอกลักษณ์และการแสดงออกทางวัฒนธรรมดังกล่าวกลับสะท้อนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างถึงลูกถึงคน แต่ทว่ารูปแบบการแสดงไม่ได้อยู่ในกรอบที่สังคมกำหนดไว้ว่าเป็นบรรทัดฐานหรือค่านิยมที่พึงงาม เช่น การใช้ท่วงทำนองที่รุนแรงผสมผสานกับเนื้อร้องที่หยาบคาย คำสบถ การด่าทอเสียดสีที่รุนแรง รวมไปถึงวัฒนธรรมการแต่งตัวและวัฒนธรรมการชมคอนเสิร์ตที่ดูแล้วไม่น่าอภิรมย์นัก นอกจากนี้ประเด็นที่กล่าวมา ชลวรณ วงษ์อินทร์ (2548: 71) ได้อธิบายถึงภาพลักษณ์ของดนตรีเมทัลว่า ภายใต้การแสดงออกที่มีความหนักหน่วง เข้มข้น รุนแรง อันปรากฏอยู่ในลักษณะของจังหวะที่ดุเดือดและรวดเร็ว ทำให้ดนตรีชนิดนี้ถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมทางดนตรีของพวกกบฏหัวรั้นที่ปฏิเสธระบบ

กฎเกณฑ์ของสังคม ดนตรีเมทัลจึงกลายเป็นที่นิยมของผู้ที่ขอบวางตนอยู่นอกกรอบ ผู้ที่โหยหาความท้าทาย อยากเห็น อยากรู้และอยากสัมผัสทดลองในสิ่งที่แปลกใหม่ อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่หรือคนนอกวัฒนธรรม (Etic) เกิดการเหมารวม (Stereotype) ว่าคนกลุ่มนี้เป็นพวกที่ขับเคลื่อนความขัดแย้งและต่อต้านสังคม

Jarl A. Ahlqvist (1999: 126 - 129) ได้กล่าวถึงดนตรีเมทัลไว้ว่า เป็นวัฒนธรรมดนตรีที่แสดงออกถึงมุมมองทางด้านลบและต่อต้านไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ฟังดนตรีหรือตัวศิลปินเอง ได้แสดงออกถึงมุมมองที่ขัดแย้งกับวิถีของสังคม ดังนั้น เมื่อศึกษาวิเคราะห์ดนตรีเมทัลในแง่ของ “สัญลักษณ์และสัญลักษณ์” ที่ปรากฏอยู่บนหน้าปกซีดีเพลง ได้แก่ การใช้โทนสีดำ สัญลักษณ์ของศาสนา ภาพที่แสดงในรูปของปีศาจ ภาพผู้หญิงแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ขาดวิน รูปกะโหลกศีรษะ รูปศพที่ถูกฆ่าแหวะและรูปของคนผมยว เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีการวิเคราะห์จากข้อมูลของกลุ่มผู้ฟัง พฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคม ทักษะคิด ค่านิยม อุดมการณ์ ความเชื่อที่อยู่ภายในจิตใจ ตลอดจนมุมมองทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าแนวดนตรีเมทัลได้พยายามสร้างความหมายใหม่ที่ก่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้มีลักษณะของความขัดแย้งหรือสวนทางกันกับความงามที่อยู่ในกระแสดนตรีสมัยนิยม

ภาพที่ 1 ตัวอย่างหน้าปกซีดีของแนวดนตรีเมทัล

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรיתהหรือสัตว์ทหาของวง Dezimmer

การศึกษาวิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์รูปแบบและลักษณะของดนตรีเมทัล ควรที่จะทำการศึกษาย่างลึกซึ้ง ผ่านทางการวิเคราะห์ความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน เนื้อหาที่หยาบคายและมองทะลุกรอบการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่รุนแรง เช่น การโยกหัวระบายอารมณ์ (Shake) การแผดเสียง (Snarl) การว๊าก (Scream) เป็นต้น เพราะเมื่อได้พิจารณาถึงบริบทที่แวดล้อมเพลงเมทัลไทยจะพบว่า เนื้อหาที่นำมาใช้ ในการประพันธ์เพลงส่วนใหญ่จะมาจากการเสนอปรากฏการณ์และเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ในสังคม ณ ช่วงเวลาขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางด้านศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ รวมไปถึงพฤติกรรมและลักษณะการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งนี้ทั้งนั้น ประเด็นที่ผู้เขียนมุ่งศึกษาในสาระสำคัญนั้นจะอยู่ในเรื่องของความขัดแย้งที่ปรากฏ อยู่ภายในตัวบทเพลงอันจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

ก่อนที่จะเข้าถึงประเด็นศึกษาหลักของบทความชิ้นนี้ ควรที่จะต้องกล่าวถึง ที่มาที่ไปของแนวดนตรีประเภทนี้เสียก่อน “ดนตรีเมทัล หรือ ดนตรีเฮฟวีเมทัล” (Metal Music) เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก ในช่วงที่ทหารอเมริกันมาประจำฐานทัพ ในประเทศไทย เพื่อออกรบในสงครามเวียดนามช่วงปี พ.ศ. 2513 โดยดำรงอยู่ในฐานะ ดนตรีสดในคลับของทหารอเมริกันที่ตั้งอยู่ในเมืองไทย เป็นดนตรีที่สร้างรายได้ ให้กับสถานบริการและกลุ่มนักดนตรีที่เข้ามาแสดงนั้นก็มาจากนักดนตรีร็อกใน กรุงเทพฯ ทั้งนี้ ยังได้ปรากฏหลักฐานทั้งภาพถ่ายและคำบอกเล่าว่ามีดนตรี ประเภทดังกล่าวเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ (อธิป จิตตฤกษ์, 2554: 11) และใน พ.ศ. 2534 - 2535 ได้ปรากฏหลักฐานเป็นภาพถ่ายการแสดงดนตรีแนวเฮฟวีเมทัล ในงานของรายการ วิทยุไนท์สปอต ในสมัยนั้นเรียกดนตรีประเภทนี้ว่าดนตรี “ฮาร์ด ร็อก” (อธิป จิตตฤกษ์, 2554: 93) วงดนตรีในยุคนี้ ได้แก่ วงเนื้อกับหนัง หรือ Flesh&Skin, Kailoscope และ Rockestra ซึ่งในเวลาต่อมาช่วงประมาณ พ.ศ. 2535-2540 เมื่อดนตรีพัฒนา เข้าสู่ยุคของเพลงเชิงพาณิชย์โดยมีค่ายเพลง The Olam Project กำเนิดขึ้น ในช่วงนั้น พัฒนาการของดนตรีแนวเมทัลยังคงเป็นดนตรีร็อกที่มีความหนักหน่วงอยู่โดยวงดนตรี ในยุคนี้ เช่น Stone Metal Fire (หิน เหล็ก ไฟ), Blue Planet, The Exild และ Hi-rock เป็นต้น

ภาพที่ 2 การบันทึกภาพถ่ายในงานของรายการวิทยุในทอล์กโชว์

ที่มา: อธิป จิตตฤกษ์ (2554: 95)

ช่วงประมาณ พ.ศ. 2530 พัฒนาการของดนตรีเมทัลถือเป็นก้าวสำคัญในการสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรี เพราะเป็นช่วงที่เริ่มมีแนวดนตรีใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยการผสมผสานรูปแบบของดนตรีแขนงต่าง ๆ เข้ากับดนตรีเมทัลและแตกยอดออกมาในหลากหลายรูปแบบ เช่น Death metal, Thrash Metal, Early Metal, Black Metal, Speed Metal, Power Metal และ Progressive Metal วงดนตรีบุกเบิกในยุคนี้ ได้แก่ ดอนฟีบิน (แนว Heavy Thrash metal), Heretic Angel (แนว Death metal), Sepia (แนว Death Speed Thrash Metal) และ Dezember (แนว Progressive Metal)

จากวงดนตรีเมทัลที่กล่าวมาข้างต้น แต่ละวงนั้นมีเอกลักษณ์และแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่แตกต่างกันออกไปและควรค่าต่อการนำมาศึกษาวิจัยได้อีกหลากหลายมิติ แต่ในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนได้คัดเลือกผลงานเพลงของวง Dezember มาเป็นกรณีศึกษาในประเด็นของความขัดแย้ง เนื่องจากผลงานเพลงของวงดนตรีวงนี้มีการนำเสนอเนื้อหาของตัวบทเพลงที่สะท้อนภาพลักษณ์และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงสภาวะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมชัดเจน ด้วยเนื้อหาของบทเพลงส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความตาย สงคราม ศาสนา การเมือง ไปจนถึงความวิปริตของสังคม ในที่นี้ ผู้เขียนได้หยิบยกบทเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทา” ที่ได้ตีแผ่เชิงวิจารณ์เสียดสีถึงเรื่องราวทางศาสนาในกรณีพิพาทวัดพระธรรมกายที่กำลังเป็นประเด็นร้อนในสังคมไทย ณ ขณะนี้ ซึ่งมีความเหมาะสมแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ดนตรีกับความขัดแย้ง

ในการนิยามคำว่า “ความขัดแย้ง” (Conflict) มีนักวิชาการจากหลายศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างแพร่หลายซึ่งมีมุมมองที่น่าขบคิดหรือพิจารณาต่อคำจำกัดความของคำดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ใช้อธิบายที่ค่อนข้างตรงกับงานเขียนชิ้นนี้โดยนิยามความหมายของความขัดแย้งหมายถึงปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน อันเกิดจากความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกัน ซึ่งลักษณะของการไม่ลงรอยเหล่านั้นมีสาเหตุที่เกี่ยวข้องในหลากหลายประเด็น เช่น ความสัมพันธ์ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมความคิด ทศนคติ จุดมุ่งหมาย เป็นต้น (จอมยุทธ์, 2552)

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547: 3) กล่าวว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นในทุกขณะ เวลาสังเกตจากหน้าหนังสือพิมพ์รายวันที่น่าเสนอข่าวที่ข้องเกี่ยวกับความขัดแย้งตั้งแต่ความขัดแย้งที่เกิดในระดับครอบครัว ระดับสถาบันหรือองค์กรไปจนถึงระดับประเทศและระดับสากลโลก ความขัดแย้งเหล่านี้ซึ่งสามารถรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์มักจะมีลักษณะของความรุนแรงจนส่งผลให้เกิดเป็นข่าวได้ เช่น การทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน ฯลฯ ยังมีเหตุการณ์อีกจำนวนมากที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งแต่ไม่ปรากฏเป็นข่าวหรืออาจไม่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม นอกจากสื่อที่กล่าวมาก็ยังมีสื่ออีกประเภทหนึ่งที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งและขนานแนบไปกับวิถีชีวิตของมนุษย์โดยสามารถสะท้อนภาพของความขัดแย้งได้อย่างแยบคาย นั่นก็คือ “ดนตรี”

ดนตรีถือเป็นสื่อที่ยอดเยี่ยมสำหรับการทำความเข้าใจในเรื่องของความขัดแย้งซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ในส่วนแรก คือ โครงสร้างทางดนตรี (Musical form) ความขัดแย้งถือเป็นสาระสำคัญในทางทฤษฎีดนตรี กล่าวคือ เสียงประสานที่ไม่กลมกลืนกัน (Dissonance) ทำหน้าที่สำคัญในระบบเสียงของดนตรีในหลาย ๆ ระบบ ส่วนที่สองในแง่ของเนื้อหาทางดนตรี ความขัดแย้งมักจะปรากฏในรูปแบบของสัญลักษณ์ (Symbolic) ที่เป็นตัวกำหนดให้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดใช้ขณะบรรเลง ส่วนที่สามในแง่ของการปฏิบัติดนตรี ความขัดแย้งจะอยู่ในรูปของการนำมาทำซ้ำเพื่อการแสดง จะถูกใช้ในการปลุกเร้าให้มีพฤติกรรมตื่นตัวต่อสงครามหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับการต่อสู้ในชีวิตประจำวัน และส่วนที่สี่ในแง่ของสิ่งแวดล้อมทางดนตรี ความขัดแย้งจะอยู่ในเรื่องของ การแข่งขันทางดนตรี โดยนำความสามารถด้านการบรรเลงดนตรีมาประชันกันเพื่อหาผู้ชนะ (John and Salwa, 2010: 4)

ในด้านหนึ่ง ดนตรียังทำหน้าที่สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หากสิ่งใดก็ตามที่ถูกสร้างขึ้นมานำพาความขัดแย้งให้เกิดขึ้น ดนตรีก็น่าจะถูกนำมาเป็นสื่อกลางในการแก้ไขหรือคลี่คลายความขัดแย้งเหล่านั้นให้ลดระดับลง ถ้าเปรียบเทียบในระบบเสียงทางดนตรี อาจกล่าวได้ว่า “เมื่อมีการใช้ช่วงเสียงกระด้างหรือไม่กลมกลืนขึ้นฉับใด ก็จะมีทางออกไปสู่ช่วงเสียงที่กลมกลืนกันได้ฉับนั้น” (John, 2010: 5) อย่างเช่นกรณีโครงการ Bridges For Music ที่จัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสและสร้างชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่เยาวชนจากทั่วทุกมุมโลก โดยรวบรวมผู้คนจากต่างถิ่นฐานต่างวัฒนธรรมได้มาร่วมจัดห้องว่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการลดทอนความขัดแย้งและความแตกต่างทางฐานะการศึกษา และเชื้อชาติผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางด้านดนตรี (สิริกาญจน์ สมนึก, 2557) อย่างไรก็ตาม ดนตรีอาจถูกนำไปใช้เพื่อช่วยส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ ในขณะที่เดียวกันก็อาจกระตุ้นสัญชาตญาณความก้าวร้าวของหมู่คณะออกมา ก็เป็นไปได้ ซึ่งบางครั้งดนตรีก็อาจไม่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง ยิ่งไปกว่านั้น อาจส่งผลให้ความรุนแรงเพิ่มระดับมากขึ้นอีกด้วย

ปรากฏการณ์ทางดนตรีกับบทบาทหน้าที่บนความขัดแย้ง

จากที่เกริ่นในตอนต้นว่าเป้าประสงค์สำคัญของบทความชิ้นนี้ได้มุ่งเน้นถึงการศึกษารื่องความขัดแย้งอันจะปรากฏอยู่ในแนวดนตรีเมทัลไทย และสมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจในกรอบการศึกษาของบทความทางดนตรีต่าง ๆ ที่คาบเกี่ยวบนพื้นฐานความขัดแย้ง ซึ่งได้มีงานเขียนทางวิชาการในกลุ่มวัฒนธรรมศึกษาที่น่าสนใจจำนวนมาก โดยผู้เขียนได้นำมาประกอบเป็นตัวอย่าง พร้อมกับเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ในหัวข้อถัดไป ดังต่อไปนี้

1. บทความเรื่อง “เวียดนาม บลูส์ บทเพลงต่อต้านสงคราม” ของ สิเหร่ (2544: 89 - 91) ได้กล่าวว่าในช่วงต้นทศวรรษ 70 ได้ก่อเกิดบทเพลงจากกลุ่มศิลปินผู้ที่เชื่อมั่นในความเป็นธรรม ตลอดจนมีจิตสำนึกทางด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้ช่วยกัน

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัจธรรมของวง Deezember

ซับซ้อนและประพันธ์บทเพลงขึ้นมา เพื่อสะท้อนความเจ็บปวดอันเนื่องมาจากผลของสงครามเวียดนามออกมาในหลากหลายแง่มุม และเพื่อเป็นการต่อต้านต่ออำนาจรัฐในอีกมิติหนึ่ง เป็นการร่วมกันต่อสู้ของคนหนุ่มสาว นิสิตนักศึกษา และประชาชน ผู้มองเห็นถึงความร้ายกาจของสงคราม ให้แพร่ออกไปสู่สาธารณชน รวมไปถึงการเปิดเผยความจริงให้สังคมได้รับรู้อีกด้วย “เวียดนาม บลูส์ (Vietnam Blues)” คือบทเพลงที่ต่อต้านสงครามเวียดนามอย่างชัดเจนเข้มข้น เป็นผลงานการประพันธ์และขับร้องของดารา นักร้อง และนักแต่งเพลงชื่อดังนาม คริส คริสทอฟเฟอร์สัน (Kris Kristofferson) ถึงแม้ว่าชื่อเพลงนั้นได้เจาะจงไปยังเวียดนาม หากแต่ความตั้งใจจริงแล้ว เนื้อหาของบทเพลงก็ได้เป็นตัวแทนของการต่อต้านสงครามทุกรูปแบบ ทั้งที่เคยเกิดขึ้นและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

2. บทความเรื่อง “อภัยหยาบดลายนังกรร็อค” ของ วิริยะ สว่างโชติ (2549: 101 - 105) ได้กล่าวถึง วงการของดนตรีร็อคในดินแดนแห่งโลกตะวันออก อย่างจีนแผ่นดินใหญ่ที่มีประชากรมากที่สุดในโลก ซึ่งที่แห่งนี้ดนตรีร็อคมีให้ฟังกันเมื่อประมาณไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา และใน ค.ศ. 1985 ดนตรีร็อคในประเทศจีนได้พัฒนาขึ้นโดย ชูเจียน (Cui Jian) เป็นผู้ที่ยื่นชอบและบุกเบิกการประพันธ์เพลงร็อคของจีน ในช่วงเวลานั้นศิลปินวงอื่น ๆ มักจะนำบทเพลงจากฝั่งตะวันตกมาเล่น (Cover) แต่ชูกกลับพัฒนาการทำงานเพลงที่แตกต่างจากกลุ่มนักดนตรีคนอื่น ๆ ในขณะเดียวกันชูเริ่มลงมือประพันธ์บทเพลงเป็นของตัวเอง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการบุกเบิกในหน้าประวัติศาสตร์ของดนตรีร็อคในประเทศจีน ต่อมาในวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1989 เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงจากการกวาดล้างขบวนการประชาธิปไตยที่จัตุรัสเทียนอัน - เหมิน ซึ่งกลุ่มศิลปินร็อคก็มีส่วนเข้ามาข้องเกี่ยว ทั้งทางด้านดนตรี กิจกรรมทางสังคม และการเคลื่อนไหวทางการเมือง ตลอดจนการชุมนุมนั้นทั้ง ชู เจียน และศิลปินร็อควงอื่น ๆ ได้เปิดการแสดงดนตรีท่ามกลางผู้ชุมนุมร่วมแสนคน แต่กลุ่มศิลปินร็อคเหล่านั้นมีเจตนาเพียงแค่ต้องการแสดงออกถึงอิสรภาพทางความคิดในแง่ของดนตรีและเป็นสื่อกลางซึ่งช่วยในการปลุกเร้าให้แก่ผู้เข้าร่วมชุมนุมเท่านั้น ทั้งนี้ในปลายทศวรรษ 80 ได้มีสถาบันดนตรีบางแห่งเริ่มกล่าวถึงดนตรีร็อคมากขึ้น รวมทั้งมีเครื่องบันทึกเสียงที่ทันสมัยให้นักศึกษา แต่ทางรัฐบาลก็ไม่ได้ให้การสนับสนุน อีกทั้งยังทำการขัดขวางอย่างอ้อม ๆ ส่งผลให้

งานเพลงของพวกนักศึกษาไม่ได้รับความสนใจจากรัฐ ยิ่งไปกว่านั้นงานของพวกเขายังไม่มีโอกาสที่จะได้ออกสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของท้องถิ่นอีกด้วย โดยเฉพาะการจัดงานแสดงสดในหอประชุมต่าง ๆ ของรัฐก็ไม่อนุญาตให้จัดแสดงดนตรี อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าเนื้อหาในบทเพลงของพวกเขามักจะปรากฏความขัดแย้งและต่อต้านต่อระบบอำนาจนิยมของประเทศจีน

3. จากบทความเรื่อง “ฟังก์กับสัมพัทธนิยมของการปะทะต่อต้าน” ได้กล่าวถึงแนวคิดแห่งการต่อต้านของดนตรีฟังก์ จากนักเขียนทั้งสี่ท่านซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ ดิค เฮบดิจ (Dick Hebdige), ซีมอน ฟริธ (Simon Frith), เดฟ แลง (Dave Laing) และ สจ๊วต โฮม (Stewart Home) โดยเริ่มจากเฮบดิจ กล่าวว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมของฟังก์นั้นมีผลมาจากระดับจิตใต้สำนึก (Unconscious) โดยนักสัญศาสตร์ได้ช่วยกันค้นหาและอธิบายว่า การที่ฟังก์แสดงออกมามักจะเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ (Struggle) กับอุดมการณ์หลักของสังคม (Dominant Ideology) หรือกล่าวสรุปอีกนัยหนึ่งว่า เฮบดิจได้ตีความวัฒนธรรมย่อยที่นำเสนอรูปแบบของการต่อต้าน โดยแสดงออกจากระบบการของความขัดแย้ง รวมทั้งความรู้สึกคัดค้านอุดมการณ์ที่ถูกครอบงำและได้แสดงออกโดยอ้อม ๆ ผ่านสไตล์ (Style) ของดนตรีฟังก์ ในขณะที่ ซีมอน ฟริธมองฟังก์ ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมร็อค ซึ่งมองว่าฟังก์ได้ตั้งคำถามต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มากกว่าต่อต้าน และมองว่าฟังก์ได้รับการสืบทอดจากวัฒนธรรมดนตรีร็อคมากกว่าจะเป็นการกำเนิดใหม่ที่เป็นเอกเทศ หากแต่ เดฟ แลง มีมุมมองที่ต่างไปจากเฮบดิจและฟริธ ซึ่งมองว่าฟังก์เกิดขึ้นโดยตัวของมันเอง แลงกล่าวว่าเขาได้ใช้สัญวิทยา (Semiology) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของฟังก์ เช่น การแต่งกาย การผลิตผลงานเพลงและจัดจำหน่ายขึ้นเองของวงฟังก์หน้าใหม่ พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างวงดนตรีกับผู้ร่วมในงานแสดงสด เป็นต้น ทั้งนี้แลงได้วิเคราะห์มิติแห่งการต่อต้านของพวกฟังก์ซึ่งน่าสนใจตรงที่ว่าฟังก์อังกฤษมีการต่อต้านในการครอบงำความเป็นเจ้า (Hegemony) ของดนตรีอเมริกันที่มีเหนือกว่าสังคมในยุโรป หรือการท้าทายผู้ที่นำความหมายของการต่อต้านล้มล้างจากการแต่งกายของฟังก์ว่า การแต่งกายของกลุ่มฟังก์โดยเป็นแค่เรื่องของแฟชั่นก็ได้ ส่วนโฮม ได้เขียนถึงการวิพากษ์ฟังก์ศึกษาซึ่งมองว่าดนตรีฟังก์เป็นแค่กระแสดนตรีที่สิ้นไหลอยู่ตลอดเวลาเท่านั้นเอง

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรיתהหรือสัตว์ทาของวง Deezember

กล่าวสรุปได้ว่า การศึกษาในแนวดนตรีใด ๆ ก็ตามจะมีปัญหาอย่างไรบ้างถ้าหยิบเอา
วงดนตรีที่มีชื่อเสียงหรือผลงานเพลงสำคัญแต่ไม่ก่อกำเนิดขึ้นขึ้นมาวิเคราะห์ และจะเกิดปัญหา
อย่างไรต่อวงการวิชาการหากไม่ได้ตั้งคำถามกับงานชิ้นที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ โดยอาจส่งผล
ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตซ้ำหรือแช่แข็งต่อสิ่งที่กำลังจะศึกษา เหมือนกับ
ว่าสิ่งเหล่านั้นจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือแปรผันไปสู่สิ่งอื่นได้อีกเลย (อชิป จิตตฤกษ์,
2556: 182 - 225)

ทั้งสามบทความที่ได้หยิบยกมานั้น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทัศนในการศึกษา
รวมถึงชุดความรู้ต่าง ๆ ถูกถ่ายทอดออกมา ซึ่งสังเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิด พร้อมทั้ง
เชื่อมโยงความรู้เชิงวัฒนธรรมได้อย่างน่าสนใจ แม้ว่ายังมีชุดคำถามอีกมากมายที่สามารถ
นำไปต่อยอดให้เกิดขึ้นเป็นงานศึกษาชิ้นใหม่ ๆ บูรณาการผสมเข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ
หรือที่เรียกอีกอย่างว่า “การศึกษารูปแบบสหวิทยาการ” (Interdisciplinary Studies)
ที่รวมการศึกษาด้านปรัชญา วัฒนธรรมศึกษา จริยศาสตร์ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาวิเคราะห์
ไปจนถึงเรื่องของภาพยนตร์ ดนตรี สื่อสังคมออนไลน์และสื่อในอินเทอร์เน็ต ที่จัดอยู่
ภายใต้แขนงมนุษยศาสตร์ (ชลธิรา สัตยาวัฒนา, 2557: 15) จากนั้นให้ยึดประเด็น
ในเรื่องของ “ดนตรีกับความขัดแย้ง” นำมาเป็นฐานหลักในการศึกษากลุ่มวัฒนธรรม
ดนตรีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวดนตรีเมทัลของไทย

ดนตรีเมทัลไทยกับความขัดแย้ง

ดนตรีเมทัลของไทย หากมองในฉากใหญ่ก็คงหนีไม่พ้นด้วยเรื่องของ การ
เปลี่ยนแปลงหรือการรับวัฒนธรรมดนตรีมาจากโลกฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นแม่แบบในแง่ของ
ทักษะการปฏิบัติดนตรี รวมถึงการถ่ายทอดเนื้อหาที่พูดถึงการต่อต้านสังคมอันเป็น
แนวคิดที่ขัดต่อค่านิยมกระแสหลัก มีวงเมทัลที่นิยมและเป็นแบบอย่าง เช่น Black
Sabbath, Metallica, Slayer, Megadeth, Anthrax, Iron Maiden ฯลฯ วงดนตรี
เหล่านี้ได้นำเสนอเนื้อหาเชิงวิพากษ์วิจารณ์สังคม โดยเฉพาะวง Iron Maiden ในผลงาน
เพลง Children of the Grave และ War Pigs ได้วิจารณ์ผลกระทบของสงคราม
เวียดนามที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้ง นอกจากนี้ ยังมีวงเมทัลที่ได้รับการกล่าวถึง
เป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองที่เข้มข้น อย่างวง Rage Against

The Machine ซึ่งมีบทบาทเป็นแกนนำในการประท้วงหลาย ๆ ครั้งในแถบอเมริกา แต่ในทางกลับกัน วงเมทัลไทยที่ออกมาขับเคลื่อนหรือแสดงจุดยืนทางการเมือง กลับถูกมองเป็นที่เรื่องแปลกตา ด้วยเหตุผลที่ว่าวงต่าง ๆ มักจะมีมุมมองไปในทิศทางที่ใกล้เคียงกัน ตลอดจนส่งเสริมแนวนิยมของสังคมนิยมอย่างแนวคิออนูร์กษนิยม (ปณิดา คำริห์, 2558)

ในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นช่วงที่กลุ่มมนุษย์ผู้นิยมเสียงนกรหวิด หรือที่ถูกเรียกว่ากลุ่ม กบปส. ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการเมืองอย่างยิ่งใหญ่ ได้เกิดเหตุการณ์หนึ่งเป็นที่สนใจในวงการเพลงเมทัลไทย คือมีวงเมทัลวงหนึ่งที่มีทักษะการเล่นซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างวง Dezember ได้ประกาศผ่านสื่อ Social Media ทั้ง Facebook ส่วนตัวของหัวหน้าวงและถูกแชร์ในกลุ่ม Facebook ที่ชื่อว่า “กลุ่มชาวพุทธรุนแรง” มีสมาชิกกว่า 10,000 คน ประกาศถึงการเปิดมินิคอนเสิร์ต ณ เวทีราชประสงค์ โดยได้เน้นย้ำถึงจุดยืนที่ชัดเจนหนักแน่นเพื่อโค่นล้มระบอบทักษิณ สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ในเวทีชุมนุมประท้วงเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น ไม่เคยปรากฏการแสดงดนตรีแนวเมทัลมาก่อน จึงถือได้ว่าเป็นเวทีแรกที่มีวงดนตรีแนวเมทัลขึ้นร่วมแสดงขับเคลื่อนทางการเมืองและถือเป็นการสำคัญที่สุดจนให้เห็นได้ในระดับหนึ่งว่า ดนตรีเมทัลของไทยก็มีส่วนผสมของความขัดแย้งปะปนอยู่ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้

ภาพที่ 3 ภาพการแสดงของวง Dezember
ที่เวทีราชประสงค์

รูปแบบในการแสดงของแนวดนตรีเมทัลไทยที่เสนอมุมมองเกี่ยวกับความขัดแย้ง ยังมีอีกประการหนึ่งที่เป็นส่วนสมทบทำให้ระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นั่นก็คือ วัฒนธรรมการชมคอนเสิร์ต กล่าวคือ ในการชมคอนเสิร์ตของกลุ่มแฟนเพลงเมทัลนั้น จะมีภาพที่แตกต่างออกไปจากคอนเสิร์ตปกติทั่วไป ได้แก่ การแทะคการเชียร์ฟ มันคือ รูปลักษณะในการแสดงออกร่วมกันขณะชมคอนเสิร์ต

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือลัทธิของวง Deezember

ที่ต้องใช้พลังทั้งร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก การแท็ค คือ การที่ผู้ชมกระโดดเอาตัวหรือหัวไหล่กระแทกกันกลางอากาศรวมทั้งการวิ่งชนกันอย่างรุนแรง เปรียบเสมือนการปลดปล่อยพลังและอารมณ์ออกมากับเสียงดนตรีและในระหว่างนั้นก็จะมีแฟนเพลงบางกลุ่มทำการเชียร์ฟโดยการขึ้นไปบนเวทีแล้วกระโดดลงมาให้ผู้ที่ยืนบริเวณด้านล่างนั้นรับและส่งต่อ ๆ กันไปเป็นคลื่น อีกทั้งมีการวิ่งกระแทกกันเป็นวงกลมอีกด้วย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการชมคอนเสิร์ตเมทัลที่เต็มไปด้วยความน่ากลัวรุนแรงและป่าเถื่อน ซึ่งแตกต่างจากคอนเสิร์ตของดนตรีแขนงอื่น ๆ พร้อมกันนั้น วัฒนธรรมดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยในการสนับสนุนความขัดแย้งที่อยู่ในตัวบทเพลงให้ทวีความรุนแรงได้อย่างถูกที่ถูกลงเวลา

บทเพลง “ศรัทธาหรือลัทธิ” เสียงสะท้อนแห่งความขัดแย้ง

ในสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ย่อมมีความคิดและความสัมพันธ์เชิงคู่ตรงข้ามเสมอ ซึ่งในวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะถูกปลูกฝังกรอบบรรทัดฐานและจารีตอันเป็นค่านิยมที่ติงามตามแต่ละสังคมได้กำหนดไว้ หนึ่งในนั้นก็คือเรื่องของ “ศาสนา” สังคมไทยได้ยึดถือศาสนาพุทธมาเป็นเวลาช้านาน ความเชื่อเหล่านั้นถูกสั่งสม สั่งสอน และกล่อมเกล่าจิตใจให้อยู่ในศีลในธรรม คอยควบคุมระดับความรัก โลภ โกรธ หลง ให้คงอยู่ในสภาวะปกติ ทว่าแท้จริงนั้นทุก ๆ ศาสนาบนโลกใบนี้ได้ผลลัพท์สอนไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือสร้างมนุษย์ให้ดำรงอยู่ในความดีงาม แต่สิ่งที่แตกต่างกันก็คงเป็นเรื่องของการตีความจากพระคัมภีร์ วิธีการสอน ความเป็นมา และพิธีกรรม รวมไปถึงอิทธิพลของศาสนาที่ถูกบันทึกไว้อย่างต่างกันโดยสิ้นเชิง

ต่อมาเมื่อการเปลี่ยนผ่านนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการตีความในบทบัญญัติของศาสนาต่าง ๆ หรือมีทัศนคติที่ไม่ลงรอยกัน อันเป็นต้นเหตุของความขัดแย้ง ส่งผลให้ศาสนาเดียวกันถูกนำไปแยกแตกเป็นแขนงย่อยที่ถูกเรียกว่า “นิกาย” หรือ “ลัทธิ” ตัวอย่างเช่น ศาสนาคริสต์ ที่แบ่งออกเป็น 3 นิกาย ได้แก่ โรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์และอีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์ ในทำนองเดียวกัน แม้แต่ศาสนาพุทธก็ยังแตกแขนงออกแยกเช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 นิกาย คือ เถรวาท, มหายาน และวัชรยาน ยิ่งไปกว่านั้น ใน พ.ศ. 2541 ได้ถือกำเนิดลัทธินิกายใหม่ในเมืองไทย

ภายใต้ชื่อ “ธรรมกาย” ซึ่งมีการเผยแพร่คำสอนที่ผิดแผกและขัดแย้งกับพระธรรมวินัย ที่มีอยู่เดิมจึงกลายเป็นประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมนับตั้งแต่บัดนั้นมา (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (บุญถึง), 2546: 2)

ภาพที่ 4 ตัวอย่างวัดพระธรรมกาย

ที่มา: Thairats, 2559

สาเหตุเรื่องราวของปัญหาลัทธิธรรมกายที่ตกเป็นกระแสข่าวให้ได้เห็นอย่าง ไม่ขาดสาย ทั้งในเรื่องของผลประโยชน์การจัดจำหน่ายระบบบุญแบบขายตรง โดยเน้น ไปในแง่ของวัตถุซึ่งเป็นหนทางสู่การนิพพาน อันเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อคำสอน ทางพระธรรมวินัย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาหลายปี และยิ่งปรากฏหลักฐานสำคัญอย่างเป็นรูปธรรมจากงานวิจัยของท่าน ว.วชิรเมธี ที่มุ่งศึกษาวิจัยจนสำเร็จเสร็จสิ้นในหัวข้อ “บทบาทในการรักษาพระธรรมวินัยของ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีธรรมกาย” ได้เปิดเผยมุมมองต่าง ๆ ของลัทธิธรรมกาย ตั้งแต่ก่อตัวและริเริ่มเผยแพร่คำสอนที่ผิดแปลกแตกต่าง พร้อมกับ กลยุทธ์ทางการตลาดที่ถูกแฝงผลึกไว้อย่างหลักแหลมแนบเนียน อาจมีจุดประสงค์เพื่อเข้า ครอบครองแทรกแซงคณะสงฆ์ไทยก็เป็นได้ (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558) อย่างไรก็ตาม ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อพิพาทเรื่องวัดพระธรรมกายตามสื่อต่าง ๆ ออกไปเป็น วงกว้างและต่อเนื่องแม้กระทั่งในรูปของบทเพลงก็ปรากฏให้เห็นเช่นกัน

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัตว์ทาของวง Deezember

จากสิ่งที่ผู้เขียนได้พยายามแสดงให้เห็นถึงบทบาทและภาพลักษณ์ทางดนตรีของวง Deezember ในช่วงต้น เพื่อที่จะโยงเรื่องราวเหล่านั้นมาสู่ผลงานเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทา” ซึ่งมีเนื้อหาเชิงวิจารณ์เสียดสีเรื่องลัทธิธรรมกายไว้อย่างสุดโต่ง ประกอบกับลักษณะการขับร้องก็มีความสัมพันธ์กับเนื้อเพลง เพราะเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเพลงเมทัล คือ การใช้เสียงที่มีลักษณะคล้ายกับการตะคอก ตวาด ทำให้เป็นเสียงแตกพัว จากระดับเสียงต่ำไปจนถึงระดับเสียงสูง หรือที่เรียกกันว่า “การว๊าก” เนื่องจากอานูภาพของเสียงและการแสดงออกทางอารมณ์ที่แตกต่างผ่านการสื่อสาร (message) ทำให้ทั้งนักร้อง (ผู้ส่งสาร) และผู้ฟัง (ผู้รับสาร) เกิดอารมณ์ร่วมไปกับสถานการณ์ของบทเพลงที่แตกต่างกัน เช่น ความหวาดกลัว ความสนุกสนาน ความโศกเศร้า ความคึกคะนอง ความโกรธ ความเกลียดชัง ความรุนแรง เป็นต้น พร้อมกันนั้นเนื้อหาในบทเพลงบางส่วนได้สอดใส่คำหยาบคาย คำสบถ และการด่าทอลงไป ซึ่งอาจส่งผลให้บทเพลงนี้มีน้ำหนักของความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

บทเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทา” สร้างขึ้นและเผยแพร่ใน พ.ศ. 2547 โดยผู้ประพันธ์ คือ นายสยาม ชุมทอง หัวหน้าวงและมีเกีตาร์ของวง Deezember ในสังกัดค่ายเพลงย่อยของบริษัทจีเอ็มเอ็มแกรมมี่ที่มีชื่อค่ายว่า “สนามหลวง” ซึ่งเป็นค่ายเพลงที่เปิดกว้างด้านมุมมองเชิงดนตรี โดยมอบพื้นที่ให้แนวดนตรีนอกกระแสได้แสดงออก และเผยแพร่ออกสู่ตลาดอุตสาหกรรมดนตรีในกระแสหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อบทเพลงนี้ได้ถูกขับออกมาอย่างประจักษ์ แน่แน่นอนว่าจะต้องถูกจับตามองและเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในแวดวงดนตรีกระแสหลัก เนื่องจากรูปแบบทั้งด้านดนตรีและเนื้อหา ตลอดจนภาษาในการถ่ายทอดนั้นเปรียบเสมือนการปลุกกระดมนำมาซึ่งความรุนแรงของกลุ่มที่ต่อต้านลัทธิธรรมกายก็เป็นได้ (สยาม ชุมทอง, 7 มีนาคม 2558)

สยาม ชุมทอง (23 มิถุนายน 2559) ได้กล่าวถึงแรงขับและที่มาที่ไปของเพลงนี้ไว้ว่า “จากการที่สยามเป็นผู้ที่นับถือท่านพุทธทาสภิกขุ เป็นอย่างมากและเลื่อมใสในคำสอนของท่านมาอย่างยาวนานเพราะเป็นความจริงอย่างถึงที่สุดพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างไร ท่านพุทธทาสภิกขุนำมาย่อให้เป็นภาษาที่เข้าใจในแบบฉบับทางโลกซึ่งง่ายต่อการทำความเข้าใจสำหรับพวกเรา ดังนั้น คำสอนเหล่านี้ได้ปลูกฝังอยู่ในมโนทัศน์ของสยามมาโดยตลอด ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่งมองเข้าไปในสังคมไทยได้สังเกต

เห็นพฤติกรรมของวัด ๆ หนึ่งที่พึ่งใบบุญของพุทธศาสนา หากแต่เจ้าอาวาสกลับแสดงท่าทีประจักษ์ว่าเขาคือผู้ที่อยู่เหนือพระพุทธรูปเจ้า มีหน้าซ้ำคำสอนต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมาจากเจ้าอาวาสผู้นั้น กลับสวนทางกับคำสั่งสอนของพระพุทธรูปเจ้าราวฟ้ากับเหว ทุกอย่าง ที่ทางวัดนี้กระทำต่อพุทธศาสนิกชน ไม่ได้เรียกว่า “กุศโลบาย” แต่มันคือ “อุบาย” มันคือการฉ้อฉล มันคือการกระทำที่ผิดต่อพระธรรมวินัยอย่างร้ายแรง ประกอบกับ เล่ห์เพทุบายหมายมุ่งเพียงต้องการแคะระดมเงินสะสมไพร่พลมากมายคล้ายกับวางอนาคตของตัวเองว่า วันหนึ่งคงต้องใช้ประโยชน์จากโล่ห์มนุษย์เหล่านี้ต่อสู้กับความดีและความถูกต้องของคนในสังคมที่เหลืออยู่ ซึ่งก็เป็นไปตามคาด เพราะความอดทนย่อมมีขีดจำกัด ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายของเหล่าพุทธศาสนิกชนในประเทศไทย ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ “กลุ่มที่เห็นพระ” กับ “กลุ่มที่เห็นมาร” ทั้งที่หลักฐานการทำผิดพระธรรมวินัยของวัดนี้ ก็ปรากฏให้เห็นมายาวนาน แต่ทุกรัฐบาลที่ผ่านมาก็ไม่มีใครกล้าที่จะจัดการอย่างจริงจัง ทั้งหลายทั้งปวงนี้จึงมีมูลเหตุให้เชื่อได้ว่าวัดดังกล่าว จะนำมาซึ่งความพินาศต่อพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน รวมถึงคนในชาติได้ในเร็ววัน” และด้วยเหตุผลดังกล่าวบทเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทา” จึงถือกำเนิดขึ้น เนื้อหาในเพลงประกอบไปด้วย 3 ท่อน ดังต่อไปนี้

เนื้อเพลง ศรัทธาหรือสัตว์ทา (Faith or Fake)

- (ท่อนที่ 1) คอย...คนหัวควยอย่างมึงไม่มีอาย
กาย...ธรรมกาย มันกัดกินใจหึ่งมกาย
ทำ..ศาสนาแห่งธรรม ต้องพินาศ
ลวง..ประชาชน ด้วยอิทธิพลอิทธิฤทธิ์ยูเอฟโอ
- (ท่อนที่ 2) ทำที่ทางชะใหญ่โต โข้วว่าคนนั้นเสื่อมใสกุ
มันแต่งหน้า ทาปากสีชมพู
ทำใบบุยาน ๆ ไว้ ลอกเลียนพระที่ปล่อยวงแล้ว
นำศรัทธา ธรรมะแค่กายใจเป็นเงิน
- (ท่อนที่ 3) เปลี่ยนธรรมะให้เป็นอตตดา เปลี่ยนศาสนาให้เป็นความโลภ
เปลี่ยนความดีให้เป็นความฉืด อาณาจักรธัมมชโย

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัตว์ทาทาของวง Deezember

ศรัทธาหรือสัตว์ทาทาที่มี มิ่งเป็นพระกลับมาย้าย
ศาสนาเก่าแก่พันปี พระพุทธองค์ทรงลงใจ

(สามารถติดตามบทเพลงเพิ่มเติมได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=JqR2AycljN4>)

จากเนื้อเพลงข้างต้น หากพิจารณาจากชื่อเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทา” เป็นคำสองคำที่มีความหมายขัดแย้งอย่างเห็นได้ชัดเจน ในคำแรก “ศรัทธา” หมายถึงความเชื่ออันดำรงในพื้นฐานของปัญญา เป็นความศรัทธาที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ไม่โอนอ่อนหวั่นไหวหรือลุ่มหลงมกมาย ส่วนคำที่สอง เป็นคำที่ถูกสร้างความหมายเฉพาะประกอบด้วย (สัตว์+ทา) “สัตว์” ในที่นี้อาจหมายถึง คำแสลงหรือคำสบถคำทอที่ใช้พูดใส่เหยียดหยามกัน เช่น ไอ้สัตว์ หรืออาจใช้เรียกแทนกันภายในกลุ่มสังคมระดับหนึ่ง อย่างกลุ่มเพื่อนฝูง เป็นต้น ส่วนคำว่า “ทา” ที่หมายถึง ฉาบ, ลูบ, ไล้, และป้าย หากนำคำสองคำนี้มาผสมกันก็อาจได้ความหมายใหม่ในเชิงลบ ทั้งนี้ทั้งนั้น จะเห็นได้ว่าชื่อเพลงดังกล่าวสามารถรับรู้ถึงการเปรียบเทียบในลักษณะเชิงคู่ตรงข้าม กล่าวคือชื่อเพลงอาจจะบ่งชี้ถึงความดีกับความชั่ว โดยผู้ประพันธ์พยายามที่จะสื่อสารเรื่องราวของจุดตกต่ำทางพุทธศาสนาในกรณีโจมตี “ลัทธิธรรมกาย” ซึ่งเกิดขึ้นจริงในกระแสสังคมในหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เมื่อนำเนื้อเพลงมาถอดรหัสความหมายอาจนำไปสู่การทำความเข้าใจในบริบทของบทเพลงได้มากยิ่งขึ้น

ในท่อนเพลงที่ 1 มีเนื้อหาดังนี้ “ควย...คนหัวควยอย่างมิ่งไม่มีอาย กาย...ธรรมกายมันกัดกินใจให้มกมาย ทำ...ศาสนาแห่งธรรมต้องพินาศ ลวง...ประชาชนด้วยอิทธิพลอิทธิฤทธิ์ยูเอฟโอ” ผู้แต่งได้เปิดฉากเริ่มต้นเพลงด้วยภาษาเชิงประชามในการใช้คำแทนถึงอวัยวะเพศชาย (อาจจัดอยู่ในหมวดของคำอุทาน) อันมีนัยที่ตกลงให้ต่ำถือเป็นการด่าทอที่รุนแรง จากนั้นได้ชี้แจงเปิดประเด็นโจมตีแกลัทธิธรรมกายว่าเป็นนิกายที่สร้างความเชื่อผิด ๆ และเป็นการกระจายความมกมายต่อประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อของแนวความเชื่อดังกล่าว ในขณะที่เดียวกัน ได้ส่งผลกระทบต่อศาสนาพุทธที่มีอยู่ในจารีตเดิมให้เสื่อมเสียและต่างพร้อยไปด้วย ช้ำร้ายไปกว่านั้น ยังได้ครอบงำล่องลวงผู้คนในเรื่องของสภาวะเหนือธรรมชาติโดยปรากฏอิทธิฤทธิ์หรืออภินิหารในรูปจานบิน (UFO) ซึ่งถือ

เป็นภาพตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ของลัทธิธรรมกาย ในท่อนเพลงนี้เปรียบเป็นการเกริ่นนำให้เห็นมุมมองกว้างของบทเพลง

ในท่อนเพลงที่ 2 มีเนื้อหาดังนี้ “ทำที่ทางชะใหญ่โตโซว์ว่าคนนั้นเลื่อมใสภูม้นแตงหน้าทาปากสีชมพูทำใบหูยาน ๆ วัลลอกเลียนพระที่ปล่อยวางแล้ว นำศรัทธาธรรมะแค่อยใจเป็นเงิน” ผู้แต่งได้วิจารณ์ถึงการสร้างความยิ่งใหญ่ของลัทธิธรรมกายผ่านการสร้างจุดสังเกต (Landmarks) เพื่อยกระดับองค์กรให้มีภาพลักษณ์โดดเด่นและสูงส่ง นำพาผู้คนมาติดกับโดยอาศัยอุบายทางการตลาดอย่างชาญฉลาด พร้อมประชดประชันต่อการแสดงออกของพระธัมมชโย (เจ้าอาวาสวัดธรรมกาย) ไปในเรื่องของเพศวิถีที่เบี่ยงเบน รวมถึงความพยายามที่จะเลียนแบบเสมือนเป็นพระพุทเจ้า และผู้แต่งได้เสียดสีในช่วงท้ายว่า จากภาพรวมทางกายอาจดูเป็นผู้ที่มีศีลมีธรรมน่าเลื่อมใสศรัทธา แต่ธาตุแท้ภายในอาจมีจุดมุ่งหมายต่อทรัพย์สินเงินทอง จากความรวมในท่อนเพลงนี้เป็นส่วนขยายของบทเพลง เพื่อนำไปสู่ท่อนที่ 3 ซึ่งเป็นท่อนที่มีความสำคัญที่สุด

ในท่อนเพลงที่ 3 มีเนื้อหาดังนี้ “เปลี่ยนธรรมะให้เป็นอิตตา เปลี่ยนศาสนาให้เป็นความโลภ เปลี่ยนความดีให้เป็นความโหด อาณาจักรธัมมชโยศรัทธาหรือสัตว์ทาทามี มิงเป็นพระกลับมาย่ำยี ศาสนาเก่าแก่พันปี พระพุทธรองค์ทรงถอนใจ” ท่อนนี้ผู้แต่งได้กล่าวถึง บทสรุปของผลกระทบที่เกิดจากลัทธิธรรมกาย โดยเริ่มจากการแปรเปลี่ยนธรรมะ (หมายถึง วิถีปฏิบัติของสิ่งมีชีวิตทุกประเภทและทุกระดับชั้น โดยดำรงตามกฎของธรรมชาติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้นำมาซึ่งสันติสุขทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ) ให้เป็นเรื่องของ “อิตตา” (หมายถึง การยึดตัวตนเป็นที่ตั้ง) อีกทั้งยังผันแปรแก่นแท้ ทางพุทธศาสนาให้ดำเนินไปในทิศทางแห่งความโลภ ความตึงาม ถูกความชั่วร้ายช่วงชิงความหมายไป ซึ่งผิดหลักคำสอนของพุทธศาสนาอย่างสิ้นเชิง จากนั้นผู้แต่งได้กล่าวเชิงประณามโดยการเปรียบเทียบคำว่า “ศรัทธา” (มีความหมายเชิงบวก) กับคำว่า “สัตว์ทา” (มีความหมายเชิงลบ) อันนำความเสื่อมเสียต่ำตมมาสู่ศาสนาที่ถูกประกอบสร้างนับพันปี ภายใต้การบัญชาการของพระธัมมชโย เนื้อหาในท่อนสำคัญท่อนนี้มีระดับความรุนแรงมากที่สุด

หากมองในมุมมองของฝั่งตรงข้าม ถือเป็นการกล่าวหาว่าร้ายหรือหมิ่นประมาทอย่างถึงที่สุด แต่จากการสืบค้นเบื้องต้นแล้วก็ไม่ปรากฏการยื่นฟ้องทางกฎหมาย

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัตว์ทาทาของวง Deezember

กับบทเพลงนี้แต่ประการใด ในทางกลับกัน เจ้าอาวาสหรือผู้นำของลัทธิธรรมกาย กลับถูกตรวจสอบและถูกยื่นฟ้องในคดีภัยกบฏทรัพย์และที่ดิน ซึ่งในขณะนี้ ยังคงเป็นประเด็นข่าวใหญ่ระดับต้น ๆ ของประเทศและไม่มีทีท่าที่จะหาบทยุติกรณีพิพาทนี้ลงไปได้ พร้อมกันนั้น กรณีดังกล่าวยังแพร่กระจายความขัดแย้งทางสังคมในรูปแบบของระเบิดเวลา และรอวันที่จะอุบัติขึ้น

จากเนื้อหาทั้งหมดในบทเพลง “ศรัทธาหรือสัตว์ทาทา” สามารถวิเคราะห์ โดยสรุปได้ว่า ลักษณะทางภาษาที่ใช้นั้นได้มีการเรียบเรียงไว้อย่างตรงไปตรงมา ประชด ประชัน หยาบคาย หยามเหยียด เสียดีสี ด่าทอ และวิจารณ์ไปในทางที่รุนแรงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาจเป็นวิธีในการถ่ายทอดปรากฏการณ์โดยใช้วาจาเพื่อสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ที่อยู่ในรูปแบบของตัวบทเพลง ในกรณีลัทธิวัดธรรมกาย โดยสะท้อนภาพ ความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยทางศาสนา ผสานเข้ากับท่วงทำนองที่หนักหน่วง รวดเร็ว และรุนแรง อันเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีเมทัล อย่างไรก็ตาม ถ้ายึดแนวทฤษฎีว่าด้วย “ดนตรีกับความขัดแย้ง” มาวิเคราะห์ก็将会พบว่า ทั้งสี่ประเด็นมีส่วนเกี่ยวโยงในมิติของความขัดแย้ง ได้แก่

1. โครงสร้างของดนตรีเมทัล ความขัดแย้งจะปรากฏในเรื่องของ ลักษณะของ จังหวะที่ดุเดือด หนักหน่วง รุนแรงและรวดเร็ว ไม่เป็นไปตามแบบแผนของแนวดนตรี กระแสนิยม
2. เนื้อหาของดนตรีเมทัล ความขัดแย้งจะปรากฏในเรื่องของ การจับประเด็น ปัญหาทางสังคมและถ่ายทอดผ่านการเรียบเรียงทางภาษา ที่มีลักษณะของการวิพากษ์ วิจารณ์อย่างรุนแรง ผนวกกับการด่าทอ เสียดีสีเหยียดหยาม ประชดประชันและ คำหยาบคาย
3. การแสดงของดนตรีเมทัล ความขัดแย้งจะปรากฏในเรื่องของ การปลุกเร้า อารมณ์ด้วยลักษณะการขับร้องโดยการใช้เสียงตะคอก ตวาด ทำให้เป็นเสียงแตกพร่า จากระดับเสียงต่ำไปจนถึงระดับเสียงสูง หรือที่เรียกกันอีกอย่างว่า “การวีก้าก”
4. สิ่งแวดล้อมทางดนตรีเมทัล ความขัดแย้งจะปรากฏในเรื่องของ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างวงดนตรีเมทัลกับแฟนเพลงเมทัล ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแฟนเพลงให้เกิดปฏิกิริยา ตอบสนอง (Reaction) กับดนตรีเมทัลนั่นเอง สิ่งนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า “Mosh pit”

เป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของแฟนเพลงเมทัลขณะชมคอนเสิร์ต ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น การกระโดดกระแทกกันหรือการแกว่งหมัดและแขนขาอย่างอิสระ หรือการแบ่งเป็นสองกลุ่มให้อยู่ในรูปของกำแพง โดยแยกสองฝั่งแล้ววิ่งเข้าหาปะทะกันคล้ายกับการตะลุมบอน หรือที่เรียกว่า “Wall of death” และการวิ่งกระแทกกันเป็นวงกลม หรือที่เรียกว่า “Circle pit” เป็นต้น

ทั้งสี่ส่วนมีความสัมพันธ์ในการขับเคลื่อนต่อปรากฏการณ์ของความขัดแย้ง และคอยทำหน้าที่กระตุ้นหนุนเสริม รวมทั้งยกระดับความรุนแรงให้เพิ่มมากขึ้น แต่ในด้านหนึ่ง บทบาทของดนตรีเมทัลไม่เพียงแค่เสนอภาพความรุนแรงโหดร้ายหรืออคติเชิงลบต่อสังคมเท่านั้น หากแต่ดนตรีเมทัลไทยกลับเป็นดนตรีที่พยายามตีแผ่และนำเสนอปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นช่องทางแห่งความพยายามที่จะเป็นเสียงหนึ่งเพื่อเรียกร้องให้สังคมหาวิถีปฏิบัติสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้คลี่คลายและหมดสิ้นไป

บทส่งท้าย

เสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นจากบทเพลง “ศรัทธาหรือสัจด์วาทา” ถ้าเพ่งมองในเชิงของผลกระทบที่มีต่อกลุ่มผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ฟังที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงหรือโอนอ่อนผ่อนตามสภาวะของสังคมที่ถูกเคลื่อนผ่านไป ในกระแสธารของ “สังคมออนไลน์” และถือได้ว่ามีอิทธิพลเป็นอย่างมากกับกลุ่มวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน ในขณะที่การสื่อสารในรูปแบบดังกล่าวนี้ ได้แสดงถึงสารพันข้อมูลอันไร้ขีดจำกัด ยากยิ่งต่อการกีดกันในบางข้อมูลที่นำเสนอเนื้อหาหรือเรื่องราว ทั้งภาพและเสียง ตลอดจนข้อความที่ขบเน้นถึงความรุนแรงในมิติต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อเหล่านั้นได้โดยง่ายเพียงแค่สัมผัสจากปลายนิ้วเท่านั้น และเมื่อได้รับสารก็อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ที่ขาดการแยกแยะตรรกะตรงตามข้อเท็จจริงบนพื้นฐานแห่งความถูกต้องหรือขาดวิจารณญาณในการรับชม จึงนำไปสู่การเลียนแบบจนก่อเกิดเป็นค่านิยมและความเชื่อที่ผิดแผกแตกต่างออกไปจากจารีตนิยม ยิ่งไปกว่านั้น อาจทำให้กลุ่มวัยรุ่นที่ได้เสพสื่อในรูปแบบดังกล่าวกลับมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรุนแรงและความขัดแย้งในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็เป็นได้ ทั้งนี้ ในส่วนของบทเพลงข้างต้นก็จัดอยู่ในกลุ่มของสื่อที่มีความสุ่มเสี่ยงเช่นเดียวกัน เพราะสิ่งที่สามารถเห็นได้ชัดเจนอันมีผลกระทบเป็น

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัจด์์วาทของวง Deezember

พฤติกรรมเลียนแบบก็คงอยู่ในลักษณะของการใช้ภาษาที่รุนแรง หยาดคาย เหยียดหยาม และเสียดสี ผวนกับการแสดงออกทางวัฒนธรรมของคนตรีเมทัลที่มีภาพลักษณ์ของความรุนแรงและความขัดแย้งร่วมอยู่ด้วย

ปรากฏการณ์ของความขัดแย้งในดนตรีเมทัลไทย หากมีการตีความโดยขาดความเข้าใจในความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสาร ก็อาจจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะถ่ายทอด ซึ่งอาจเป็นชนวนสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมและเมื่อนำความเข้าใจผิดนั้นไปขยายต่อ จึงทำให้คนในสังคมบางกลุ่มมองดนตรีเมทัลไทยเป็นแนวดนตรีที่ป่าเถื่อนและเต็มไปด้วยวาทกรรมแห่งความขัดแย้ง ไม่เหมาะแก่การส่งเสริม ตลอดจนถูกกำหนดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีไว้ภายในจิตใจของผู้ที่มีอคติ ในด้านหนึ่ง หากเชื่อมโยงแนวความคิดของนักปราชญ์ ทั้งโสกราตีสและเพลโต ที่ว่า “จะไม่ไว้ใจในมติมหาชนนัก” ดังจะเห็นได้จากตอนที่โสกราตีสพูดถึงความถูกต้องและความดีว่า “จะต้องตัดสินโดยผู้รู้ ไม่ใช่เสียงจากมหาชน เพราะเสียงจากมหาชนอาจมีความผิดพลาดได้และมหาชนนั้นอาจทำร้ายใครก็ได้ที่ไม่มีผิด” (อติภพ ภัทรเดชไพศาล, 2555: 11) เนื่องด้วยทุกวันนี้มหาชนเปรียบเสมือนผู้พิพากษาที่คอยตัดสินว่าดนตรีประเภทไหนดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม โดยใช้ความนิยมชมชอบของมวลชนส่วนใหญ่มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่า แต่ไม่ได้วิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงความหมายที่ต้องการจะแสดงออกว่ามีเหตุผลหรือข้อเท็จจริงอย่างไร ยิ่งไปกว่านั้น ยังใช้ช่องทางของเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) วิทยุวิชาการและแสดงทัศนคติด้วยอคติโดยปราศจากความรู้ ส่งผลให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารที่ได้รับบทวิจารณ์เหล่านั้นจากกระแสมวลชนที่ได้ตัดสินไปแล้วว่าเพลงเมทัลไทยไร้คุณค่าไม่ควรถูกฟังเพราะ “ความรุนแรง” เป็นเหตุให้เกิด “ความขัดแย้ง” จึงทำให้แนวดนตรีประเภทนี้หมดโอกาสที่จะนำเสนอผลงานที่แตกต่างและขาดพื้นที่ในการแสดงออก

อย่างไรก็ตาม ในทรรศนะของผู้เขียน เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นศาสตร์หรือศิลปะแขนงใดที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจที่จะรังสรรค์และถ่ายทอดออกโดยปราศจากเจตนาซ่อนเร้นแต่มุ่งหวังเพียงเพื่อสร้างสรรค์ผลงานเพื่ออุดมการณ์เท่านั้น ในการใช้พื้นที่สำหรับวิทยุวิชาการ ผู้วิจารณ์ควรมีประสบการณ์ องค์ความรู้ และ ทัศนคติที่เป็นกลาง

และวิพากษ์วิจารณ์โดยเข้าใจวัตถุประสงค์ในการสื่อสารและความหมายของแต่ละบทเพลงอย่างถ่องแท้ การตัดสินใจหรือวิพากษ์วิจารณ์ โดยผู้รู้ที่ปราศจากอคติย่อมทำให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านดนตรีขึ้นมาใหม่ รวมถึงช่วยสร้างมิติในการฟังดนตรีให้เกิดขึ้นทฤษฎีศาสตร์ ทั้งความเข้าใจและการเข้าถึงดนตรีแต่ละแขนงอย่างแท้จริง

ทุก ๆ วัฒนธรรมทางดนตรีล้วนมีคุณค่าและความหมายอยู่ภายในตัวของมันเอง ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2541: 119) กล่าวไว้ว่า “ดนตรีไม่มีสูงไม่มีต่ำ ไม่มีดนตรีใด ๆ ในโลกจะดีกว่าหรือด้อยกว่าดนตรีอื่น” เช่นเดียวกับดนตรีเมทัลไทย การแสดงออกที่รุนแรงเหล่านั้นไม่ได้เป็นสิ่งชี้วัดคุณค่าของดนตรีประเภทนี้ หากเราพิจารณาถึงบริบทของบทเพลงเห็นได้ว่า ผู้แต่งพยายามตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์ที่เกิดและสอดแฝงด้วยข้อคิดบางประการ เปรียบเสมือนเป็นสื่อสะท้อนที่แสดงให้เห็นสังคมไทยได้ตระหนักถึงความเลวร้ายต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยได้ชัดเจนมากขึ้นถึงแม้ว่า แนวดนตรีประเภทนี้อาจจะนำเสนอผ่านภาพลักษณ์ที่รุนแรงและอาจส่งผลไปในทิศทางแห่งความขัดแย้งก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- ฉลองชัย โฉมทอง. (2557). ภาพสะท้อนทางการเมืองผ่านดนตรีเมทัลไทย: กรณีศึกษา วง DeZember. วิทยานิพนธ์ ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยา และพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จอมยุทธ. (2552). ความขัดแย้ง. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjomyt.com/library_2/extension-1/combat/index.html [2559, มิถุนายน 7].
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. (2557). มหากาพย์ นาฏลีลา พลังมวลมหาประชาชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ชลวรรณ วงษ์อินทร์. (2548). ชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มแฟนเพลงเฮฟวีเมทัลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณิดา ดำริห์. (2558). รายงาน: การกลายพันธุ์ของเพลงเมทัล “ไทย ๆ” บนความขัดแย้งทางการเมือง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.org/journal/2015/08/61006> [2559, มิถุนายน 9].

เสียงแห่งความขัดแย้งที่สะท้อนผ่านดนตรีเมทัลไทย : กรณีศึกษาบทเพลง
ศรัทธาหรือสัตรีท่าของวง Deezember

- ปัญญา รุ่งเรือง. (2541). แนวทางการเตรียมตัวเพื่อเป็นนักมานุษยวิทยากรศึกษา. การประชุมวิชาการการดนตรี. 7(3), 119.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (บุญถึง). (2546). บทบาทในการรักษาพระธรรมวินัยของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต): ศึกษาเฉพาะกรณีธรรมกาย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). หนังสือชุดความรู้ด้านการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เล่มที่ 1 เรื่องความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิริยะ สว่างโชติ. (2549). ดนตรีบนหนทางของวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์.
- สิริกัญจน์ สมนึก. (2557). “Bridges for Music” สะพานดนตรีเชื่อมสายใยโลก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.creativemove.com/music/bridges-for-music/> [2559, มิถุนายน 9].
- สีหะ. (2544). ผีเพลง ดนตรีขบถที่เปลี่ยนแปลงโลก (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- อติภพ ภัทรเดชไพศาล. (2555). เสียงของความเปลี่ยนแปลง: ภาพสะท้อนของการเมือง สังคม และ วัฒนธรรมในเสียงดนตรี. กรุงเทพฯ: สมบัติ.
- อชิป จิตตฤกษ์. (2554). กำเนิดและพัฒนาการของสนามของการผลิตดนตรีเมทัลไทย จากทศวรรษที่ 1970 ถึง 2010. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต (สาขาวิชามานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อชิป จิตตฤกษ์. (2556). พังค์กับสัมพัทธนิยมของการปะทะต่อต้าน. ใน ยุक्ति มุกดาวิจิตร (บก.). วัฒนธรรมต่อต้าน. หน้า 182 - 225. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2558). เปิดโปง “ธรรมกาย” สู้อันตราย!?. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9580000023981> [2559, มิถุนายน 10].

Ahlkvist, Jarl A. (1999). Music and Cultural Analysis in the classroom: Introduction Sociology through Heavy Metal. **Teaching Sociology**. 27(2), 126 - 144.

John, M. O., & Salwa, E. C. (2010). **Music and Conflict**. Chicago: University of Illinois Press.

บุคลากรกรม

สยาม ชุมทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฉลองชัย โฉมทอง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ร้าน Prart Music.
เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2558.

สยาม ชุมทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฉลองชัย โฉมทอง (ผู้สัมภาษณ์). ณ ร้าน Overtone RCA.
เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559.